

^(א) כס"ח: שצביה; (ב) שצבת; (ג) שצבת; (ד) א, (ה) כס"ח: אס יש, (ו) נלקמן 15; (ז) כס"ח: דעשען, (ח) צילעה ית, (ט) ודף לב; (י) כ, כראש המגדל ארוך ולהכי כראש המגדל ח"א לנטותו כח"ל [מהר"ם].

—

הגהות הב"ח

(א) גמ' דאי ממטי ליה פורתא נפיק ליה חוץ; (ב) רש"י ד"ה לא שמעתי וכו'; (ג) בא"ד מתרחקת מד' אמותיו; (ד) תוס' ד"ה או כראש וכו' או כחורי רה"י דהוי כרה"י ול"ע; (ה) ד"ה הכי נמי וכו' והואיל ואי שקיל ליה:

א"ר זירא. הא דלזכרו רבנן לכל המערצין להוליך עירובן למקום שציתתן גזירה משום יו"ט אחר השבת דאי צעי לאמטוייה בשבת לערב ליום המחרת לא מצי ממטי ליה וזריך להוליכו מערב שבת ואי אחרת בעלמא נשציקה צציתה משום הואיל הכי נמי אחי למיסמך עליה ונפיק על עירוב שציתתו^(א) ציו"ט אחר השבת והתם אפילו הואיל ליכא:
והניח עירובו כזוטל. סמוך למקום שציתתו חוץ לארבע אמות קאמר וכדאוקימנא [לב:]: צאלין דאי חוץ ארבע אמות אפילו למעלה מי' נמי עירובו עירוב דהנותן את עירובו יש לו ארבע אמות: **למטה מעשרה עירובו עירוב**. ואע"ג דעירובו חוץ לארבע אמותיו מצי שקיל ליה ואיתויי פחות פחות מארבע אמות דהא אפילו בשבת לא אסרי כי האי גוונא אלא משום שבות דרבנן והכא דצין השמשות הוא לא גזר: **למעלה מעשרה אינו עירוב**. דאי נפיק חוץ לארבע אמותיו קאי צרה"ר ולא מצי למשקליה מרה"י דהוא צרה"ר ועירובו צרה"י והכא ליכא למימר כמאן דמלי דהא חוץ לארבע אמותיו הוא: **נפסוון לשבות**. שציתתו כראש המגדל והוא גבוה הרבה והניח עירובו לתוכו: **אס למעלה מעשרה**. הניחו עירובו עירוב ואע"פ שאינו יכול ליטלו משם ולהציאו למקום שציתתו דהא ממטי ליה מרה"י לרה"י דרך חויר רה"ר וקיימא לן^(ב) צמושיט דאפילו למעלה מי' חייב הרי יכול לירד ולאוכלו צמקום שהוא מונח שם דכיון דלמעלה מעשרה הוא הוי כצמקום שציתתו ממש דכל למעלה מעשרה עד לרקיע חדא רשותא היא: **למטה מי'**. כגון שיש עליית למגדל זו למעלה מזו והניחו צעליה שלמטה מי' דהויא כרמלית: **אין עירובו עירוב**. דהא לא מצי למישקליה מההוא כרמלית ואיתויי לראש המגדל שצובת שם משום חויר רה"ר דממטי ליה דרך חויר רה"ר לרשות היחיד ואי נחית ואכל ליה התם נפיק ליה ממקום שציתתו ואנן סעודה הראויה מצעוד יום צמקומו צעינן: **ואמאי**. למטה מי' אינו עירוב נימא הואיל ויכול לנטות המגדל ולהשליכו למטה ומנא מקום שציתתו מוטל לארץ צרשות הרצים ושקיל ליה מכרמלית ואכיל ליה צמקום שציתתו דהא לא גזרו על השבות דהא על כרחך רבי היא מדתני רישא הניח עירובו צכותל למטה מעשרה עירובו עירוב ואף על גב דהוא צרה"ר ועירובו צכרמלית: **צמגדל הממומר**. תקוע צמסמרות צכותל ואינו יכול לנטות: **צמגדל ארוך**. הרבה יותר מד' אמות: **דכי ממטי ליה**. למגדל עד דהוי ראשו למטה מי' נפיק ליה ראשו חוץ לד' אמות צמקום שהיה המגדל יושב צתחילה וכי שקיל ליה ואמטי ליה עד ראש המגדל ואכיל ליה אישתכח דלא קאי בד' אמות שנתכוון לשבות בהן: **ואי איכא כוותא ומיסנא כו'**. כוותא חלון מיתנא חצל. אס^(א) ארובה צראש המגדל ויש חצל צידו וקשור צעירוב ואפילו כשהוא צכרמלית למטה מי' יציאנו אכלו דרך תוכו של מגדל דהא מצכרמלית לרשות היחיד הוא: (ב) ל"א שונעתי ועיקר נפסוון לשבות צראש המגדל או צראש הסוכך. אהניח עירובו צכותל קאי וקתני דהשתא הוי איפכא דאי למעלה מי' הניחו צכותל עירובו עירוב שהמגדל אכל הכותל ויכול להציאו אכלו ואין הפסק צייניהן למטה מי' כגון צטפח תשיעי ורצים מצתפין עליו והוי רה"ר אין עירובו עירוב דלא מצי מייתי ליה מרה"ר לרה"י ואמאי לימא הואיל ויכול לנטות המגדל של מקום שציתה ולהציאו לתוך רה"ר דניהוי ראש המגדל כרמלית דרחצ ד' ואינו גבוה י' נפך ליה מחוץ לד' אמות מרחיק ראש המגדל מן העירוב ארבע אמות ולא מצי למשקליה ולאיתויי לראש המגדל ונמנא מעצירו ד' אמות צרה"ר אי נמי נמנא^(א) שציתתו מתרחקת (ב) ארבע אמותיו הראשונות ואין זה מקומו. מתנא חצל כוותא חלון. אס יש חלון צמגדל כנגד מקום שהעירוב שם ויש חצל קטן צידו וקשור חצל צעירוב מצעוד יום אפילו כשהוא צרה"ר למטה מי' וראש השני יהא צמגדל יציאנו אכלו דכיון דאיגודו צידו אינו אלא משום שבות כי מייתי ליה מרה"ר לרה"י כדתנן צריש המואל תפילין^(א) היה קורא צראש הגג ונתגלגל הספר מידו אפילו בארץ עזמנו גוללו אכלו שאין לך דבר שהוא משום שבות עומד צפני כחצי הקורא אלמא היכא דאיגודו צידו שבות בעלמא הוא ואחי אליצא דרבי דאמר לא גזרו על השבות צין השמשות:

ואין לומר דנייתי דכולי האי ודאי לא אמרינן הואיל אי נמי

בבל מערבין פרק שלישי עירובין

לד.

רבינו חננאל

ואמאי נימא כיון דאי בעי לאמטויי מצי ממטי ליה כו'. פ"ה הא דנקט לאותוציה ממתניתין דיו"ט ושבת משום דלא תנא צמשנה אחריתי הולכת עירוב צהדיא כדהכא ולר"י נראה דדוקא מי"ט פריך אצל מהא דצעיר ^(א) הולכת עירוב להצא לערב צערצ שבת לא מצי למיפרך דהא צין השמשות שהוא שעת קניית עירוב לא מצי לאמטויי התם משום איסור הוצאה ואין ליישב צברי רש"י דודאי מהולכת עירוב של כל השנה [לא] היה יכול להקשות למה היה צריך להוליכו עד מקום השציתה לא היה צריך רק להוציאו מציתו ולהניחו צרשות הרצים צמקום קרוב כשיעור שני תילתי מיל או שלשה רציעי מיל או חצי מיל שהם שיעורי צין השמשות למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה דאי צעי ממטי ליה פחות פחות מד' עד מקום השציתה דהא לרבנן דר' לא מצי לאמטויי פחות פחות מד' אמות הלכך צריך להוליכו עד מקום השציתה ולרבי נמי איכא למימר דהא לצריך להוליכו עד מקום השציתה היינו כשצציתתו צרה"י הוא ויש רה"ר צין ציתו למקום שציתתו.

ועוד נראה לר"י דאף כשצציתתו צרה"ר צריך להוליטו גס לרבי עד מקום שציתתו דמודה רבי שיש להחמיר צצבות צפחות מארבע אמותיו כמו שמודה צקנה דגזר שמה יקטום משום דצקל יצא לירי איסור צצבת דאורייתא וזה"ה צצציתא שבות נמי יש להחמיר וכי משני גזירה משום יו"ט אחר שבת כו' הוה מצי לשנויי גזרינן אטו כל שבת דעלמא דצכמה דוכתין ^(א) אמר גזירה יו"ט אטו שבת אלא דעדיפא למגזר יו"ט אטו יו"ט אי"ג אע"ג דבעלמא גזרינן צעירוב דמקילינן טפי לא הוה גזרינן יו"ט אטו שבת: **גְּזִירָה אַמּוּ יו"ט שחא** דהיות אחר השבת. והא דאמר לעיל » גבי צאלין כל דבר שהוא משום שבות לא גזרו עליו צין השמשות ולא גזרינן משום יו"ט שחל להיות אחר השבת או לפני השבת דאז ממה נפשך אסור להשתמש צאלין היינו משום דהתם היא גופא לא הויא אלא משום שבות ואינו אסור ליטלו אלא מדרבנן אצל הכא דציו"ט שחל להיות אחר השבת אי אפשר להוליכו משום איסור הוצאה דאורייתא גזרי' שאר יו"ט אטו הא: **אין בראש המגדל למטה מעשרה אין עירובו עירוב**. פי' צקונט' צלשון ראשון דלא מצי למשקלי' מכרמלית ולאיתויי לראש המגדל שצובת שם דממטי ליה דרך חויר רה"ר לרה"י וקשה דאמאי אינו עירוב הא ליכא איסורא דאורייתא וכרבי אמאי מדפריך צתר הכי אי איכא כוותא ומתנא ה"ג ואע"ג דצאגודו צידו איכא נמי איסורא דרבנן לכך נראה דלא הוי כרמלית אלא רה"ר כגון שהוא צטפח תשיעי ורצים מצתפין עליו או כחורי ^(א) רה"ר דהוי כרה"ר וז"ע דכי נמי הוי רה"ר אס צכה"ג הוי מושיט הואיל ואינו מושיט דרך קרקע רה"ר ואי לא הוי מושיט צ"ל דמיירי שאי אפשר להושיט מראש המגדל וליטול אלא דרך כוותא שכנגד העירוב צריך להציאו לתוך המגדל ומשם יציאנו למקום שציתתו: **ה"ב נמי נימא הוא"י ויבוא צנצורותו**. נראה לר"י דקסבר הש"ס דכי נמי יטה ראש המגדל הוי שציתתו צראש המגדל כ"ז שאין ראש התחתון זו ממקומו דאס צשמטה ראש המגדל שציתתו לעולם צמקום שהיה ראשו צתחילה כשהיה זקוף דהיינו כנגד הראש התחתון א"כ מאי משני הכא צמגדל ארוך עסקינן דאי ממטי ליה קא נפיק חוץ לד' אמות מה לנו צמה שינא ראש העליין חוץ לד' אמות כיון שאין שציתתו שם אלא ודאי שציתתו לעולם ^(א) צראש המגדל ולהכי צמגדל ארוך אי אפשר לנטותו דאי ממטי ליה נפיק ליה חוץ לד' אמות ונמנא מרחוק מעירובו ארבע אמות ולא יוכל להציא עירובו לראש המגדל אפילו לרבי כדפי' לעיל דמודה צצבות צפחות פחות מד' אמות דאסור אי נמי אינו עירוב כדפ"ה משום שנמנא שציתתו מתרחקת מד' אמות הראשונות ואין זה מקומו והוי כאלו מסיר כל המגדל ממקומו הראשון ומעמידו חוץ לד' אמות דהשתא שציתתו צקרקעית המגדל שהיה צתחילה והואיל ^(א) ושקיל ליה כוילה האי ודאי לא אמרו: **אין איכא כוותא ומתנא**. הא דלא פריך לעיל נמי הכי גבי צאלין משום דאין דרך מתנא להיות גבי צאלין יש לומר דהשתא דוקא פריך מכיון דאמר הואיל ויכול לנטותו:

אף

אמאי נימא כיון דיכול למיזל ולאמטויי לעירובו אע"ג דלא אזל ואמטייה כמאן דאזיל ואמטייה דמי. ופריך ר' זירא גזירה משום יום טוב אחר השבת שאינו יכול לילך בעירובו בשבת לפיכך הצריכוהו דלא תהוי עירוב עד דממטייה ליה. איתביה נתכוון לשבות ברשות הרבים ונתן עירובו בכותל למעלה מעשרה טפחים אין עירובו עירוב, שהוא ברשות הרבים, ועירובו ברשות היחיד, נתכוון לשבות בראש השוכר או בראש המגדל אם עירובו בכותל למעלה מעשרה הוא עירובו עירוב, למטה מי' אין עירובו עירוב. שהרי הוא ברשות היחיד ועירובו ברשות הרבים. ואמאי נימא כיון דיכול לנטות את המגדל ולהביאו בתוך עשרה כמאן דאמטי' דמי והרי הוא נמי ברשות הרבים הוא שובת, [ו]אמאי קתני אין עירובו עירוב. ופריך ר' ירמיה הכא במגדל מסומר עסקין דלא יכול למינטיה. רב פפא אמר אפילו תימא במגדל [שאנין] מסומר, והכא במגדל ארוך עסקינן, דאי מנטי ליה נפיק חוץ לד' אמות, והרי אמרו הגמיה עירובו יש לו ד' אמות וכו'. ואסיקנא דלית ליה כוותא ומתנא לאיתויי עירובו גביה. נתנו בבור אפילו עמוק ק' אמה הרי זה עירוב כו'.